

Duurzaamheidsdoelstellingen onze kust

SDG15: LEVEN OP HET LAND

Maxime Depoorter

De Verenigde Naties stelden in 2015 een nieuwe, mondiale duurzame ontwikkelingsagenda op voor 2030, met daaraan duurzame ontwikkelingsdoelstellingen gekoppeld. Die zeventien Sustainable Development Goals (SDG's) schetsen ambitieuze doelen.

Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe

Duurzaam ontwikkelingsdoel 15 (SDG 15) richt zich op het beschermen van ecosystemen, het bevorderen van biodiversiteit en het waarborgen van duurzaam landgebruik. Dit doel vraagt om inspanningen die niet alleen de negatieve impact op natuurgebieden beperken, maar ook bijdragen aan het herstel en de verbetering ervan.

WAT IS DE SITUATIE VANDAAG AAN ONZE KUST?

Onze kuststreek vormt een uniek biotoop. Naast een rijk marien ecosysteem vind je er ook waardevolle duinen, slikken, schorren en polders. Ondanks dit unieke karakter staan deze gebieden steeds meer onder druk, niet in het minst door een toenemende verharding. De gevolgen voor de biodiversiteit en de natuurlijke functies van de bodem zijn groot.

Met een verhardingsgraad van 15,2% – vooral in de vorm van gebouwen, wegen en parkeerterreinen – behoort Vlaanderen tot de meest verharde regio's van Europa (Provincie in Cijfers 2021).

Aan de kust is deze druk nog sterker voelbaar door de vele infrastructuur, woningen en toeristische voorzieningen. De verhardingsgraad (gemiddeld 19,6% voor kustgemeenten van De Panne tot Knokke-Heist) is een stuk hoger dan het Vlaams en West-Vlaams (14,7%) gemiddelde. Ook het aandeel bebouwde oppervlakte ligt hier veel hoger (40%) dan in Vlaanderen (29%). Dit zie je vooral in de toeristische zones waar het stedelijk gebied sterk uitgebreid is. Spijts inspanningen om verdere verharding tegen te gaan en de unieke ecosystemen te beschermen, blijft het een uitdaging. De grote economische en toeristische belangen langs de kust zijn hier niet vreemd aan.

De gevolgen zijn nefast. Naast het verlies aan biodiversiteit, is er de ruimtelijke impact. De bestaande kustnatuur geraakt versnipperd. Erosie die kan leiden tot een verminderde kustbescherming neemt toe.

Een hogere graad van verharding betekent ook een versnelde afvoer van regenwater met weinig tot geen kansen tot infiltratie. Gezien de neerslaghoeveelheden in de kuststreek over het algemeen beperkter zijn dan in het binnenland, vormt ook dit een belangrijk element bij het goedkeuren van projecten die leiden tot bijkomende verharding.

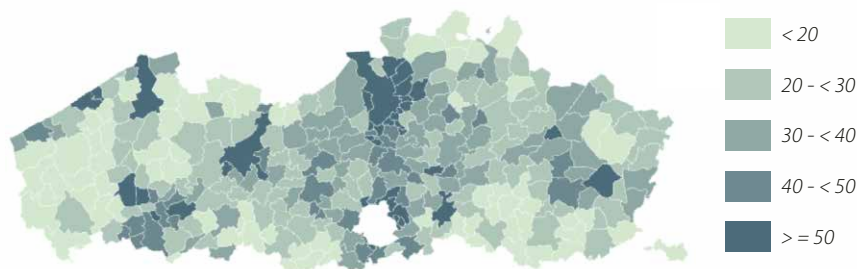
Gelukkig is er aan de kust nog natuur te vinden. Hier doen lokale en regionale overheden hun best om verdere verharding tegen te gaan en in te zetten op ontharding en ontsnippering. Deze gebieden spelen een cruciale rol in het verlenen van verschillende ecosystemendiensten. Zo fungeren de resterende duingebieden als natuurlijke klimaatbuffers die bijdragen aan waterbeheer en biodiversiteit. Dit alles benadrukt de noodzaak van een zorgvuldig ruimtelijk beleid dat streeft naar een evenwicht tussen economische ontwikkeling, toerisme, en natuurbescherming.

De afgelopen jaren zijn er enkele concrete maatregelen genomen om verdere verharding te beperken en natuurherstel te bevorderen. Zo krijgen onthardingsprojecten een vergunningsvrijstelling. De invoer van een Vlaamse planologische compensatieplicht leidt dan weer tot de vrijwaring van de open ruimte. Verder is er de "Blue Deal" gelanceerd vanuit de Vlaamse overheid om droogte en waterschaarste structureel aan te pakken.

Een voorbeeld hiervan is het project in de Warandeduinen in Middelkerke, waar natte natuur is gecreëerd om het waterbeheer en de biodiversiteit te versterken. Daarnaast zijn er op gemeentelijk vlak tal van initiatieven waarbij waterafvoer en infiltratie centraal staan: van hemelwater- en droogteplannen tot sensibiliserings- en educatietrajecten. SDG 15 daagt ons uit om niet alleen de negatieve impact van verharding te beperken, maar ook actief te werken aan herstel en verbetering. De toekomst van onze kust hangt af van een weloverwogen aanpak waarin bescherming van ecosystemen en duurzame ontwikkeling hand in hand gaan.

BRONNEN

- <https://provincies.incijfers.be/databank>; thema: ruimtegebruik
- <https://indicatoren.omgeving.vlaanderen.be/indicatoren/verharding>
- <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/ruimtegebruik/bebouwde-oppervlakte>
- <https://provincies.incijfers.be/databank>
- <https://kustportaal.be/nl/klimaat>
- <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/vrijstelling-vergunningsplicht-inzake-afbraak-en-ontharding>
- <https://bluedeal.integraalwaterbeleid.be/projecten/hefboomprojecten-natte-natuur/natte-natuur-in-warandeduinen-middelkerke>
- <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/decreten-en-uitvoeringsbesluiten/wetwijzer/planologische-compensatie-vcro-artikel-2261#:~:text=De%20planologische%20compensatieplicht%20houdt%20in,overbodig%20juridisch%20aanbod%20moeten%20neutraliseren.>

De bebouwingsgraad (het % van de totale oppervlakte dat bebouwd is) in de gemeenten van het Vlaamse Gewest in 2022. In de kustgemeenten (40%) ligt de gemiddelde bebouwingsgraad een pak hoger dan in de rest van Vlaanderen (29%). Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen